

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

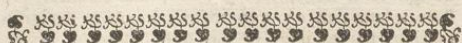
Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Utrùm dari possint leges irritantes, & an sint pœnales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Resp. neg. ant. Nam gravis obligatio in conscientia, quam lex intendit imponere, sufficienter cognosci potest vel ex verbis legis, vel ex materia, vel ex aliis circumstantiis.

DISPUTATIO VIII.

De Lege irritante.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum dari possint leges irritantes, & an sint penales.

RESPONSIO I.

Dari possunt leges humanae irritantes, *Prob.* Valer ab actu ad potentiam. Atqui in utroque iure civili & canonico, dantur leges irritantes, seu requirentes in multis contractibus certas condiciones, sine quibus, vi legum illarum, invalidi sunt quoad morales effectus, qui per illos fieri possunt, & re ipsa fierent, si validi essent.

Ratio à priori est, quia 1. Potestas irritandi contractus non est contraria juri naturali. 2. Ad bonum commune, & rectam gubernationem requiritur, cum sine tali potestate, fraudes aliaeque gravia incommoda, & reipublicae multum nociva, impediri saepe nequeant. Sed pro sequentibus propositionibus.

Nota. Legislator potest aliquem actum irritare dupliciter, directe scilicet & indirecte. Irritat indirecte, cum aliquid per legem primario constituit, & ita consequenter tantum prohibet & irritat. Talis est lex dans formam actui, & consequenter irritans talem actum factum sine tali forma, ut lex requirens ad valorem testamenti certum numerum testium. Legislator irritat directe, quando per legem prohibet aliquem actum cum verbis sufficientibus ad irritandum. Talis est lex prohibens matrimonium Religiosi professi, aut Clerici in sacris constituti. Hujusmodi autem prohibitio cum irritatione conjuncta, fieri potest ob finem triplicem. 1. Propter bonum commune, quia scilicet ad cultum divinum, vel religionis decetiam, cui provideri bonum commune postulat, ita expedit. 2. In favorem aliquarum personarum, puta ut earum fragilitati subveniatur. 3. In odium personae, seu actionis ejus.

Porro actus irritatio separari non potest ab inhabilitate personae; & quoties legislator irritat aliquem actum, sive directe, sive indirecte, toties inhabilitat personam: quoties enim aliquem actum irritat, toties reddit voluntatem subditi inefficacem & impotentem ad aliquid, nempe ad contrahendum, vel ad acquiendum, aut transferendum dominium, &c. quae voluntatis subditi inefficacia & impotentia est persona inhabilitas. Hinc efficitur personas aliquando inhabilitari simpliciter ad aliquem actum in specie, quando aliquis actus in specie simpliciter irritatur, ut patet in lege irritante matrimonium clerici in sacris constituti; aliquando inhabilitari respectivè tantum, quando actus irritatur tantum respectivè ad tales personas, v. gr. ut patet in lege irritante matrimonium inter consanguineos intra quartum gradum; aliquando denique inhabilitari ad aliquem actum tali modo faciendum, quando irritatur actus tali modo factus, ut patet in lege irritante matrimonia clandestina.

RESPONSIO II.

Lex irritans actum indirecte tantum, & consequenter ad institutionem formae servandae in contractu, non est poenalis.

Prob. Lex enim hoc modo irritans aliquem actum, nullam supponit culpam, sive propriè, sive latè dictam, propter quam actum irritet; & neminem intendit punire, sed solum providere bono communi,

instituyendo formam actui quasi substantialem, & sine qua proinde valere non possit actus ad praestandos effectus morales, qui per illum intenduntur. Lex igitur hoc modo irritans aliquem actum, moralis est, non poenalis.

RESPONSIO III.

Lex prohibens actum, & irritans illum intuitu boni communis, vel privatorum, quod in bonum commune aliquo modo redundat, non est poenalis.

Prob. Quia talis lex actus irritationem neque intendit in odium personae, neque in vindictam culpae propriè dictae, neque tanquam onus vel incommodum, quod imponat omitteri vel ponenti aliquem actum, quem fieri vel non fieri exigit, licet sine absoluto praecepto illum faciendi vel non faciendi. Quod si hujusmodi irrationes aliquando cedant in detrimentum alicujus personae, hoc est praeter intentionem legislatoris, qui tale detrimentum non intendit, & multò minus intendit ut puniat.

RESPONSIO IV.

Lex prohibens & irritans actum in odium personae, seu in vindictam culpae propriè dictae, etiam qua irritans, poenalis est.

Prob. Lex enim irritans, etiam qua irritans, poenalis est, quando intendit irritationem sub ratione poenae, ut patet ex terminis. Atqui lex prohibens & irritans actum in odium personae, seu in vindictam alicujus culpae, intendit irritationem sub ratione poenae, quod convenientissimè facere potest. Nam irritatio est magnum incommodum, & saepe valde accommodatum delicto vindicando. Ergo, &c.

ARTICULUS II.

Utrum, quando, & ad quid obligent leges irritantes.

RESPONSIO I.

Lex dans formam actui, & ita indirecte & consequenter tantum irritans ipsos actum carentem tali forma, non obligat quidem ad exercitium actus, sed obligare potest ad non exercendum actum sine tali forma; & re ipsa ita obligat, quando vel se obligare velle significat sufficienter, vel id materia legis ex natura sua postulat.

Prob. 1. pars. Quia talis lex nullum actum absolute praecipit. Sic lex dans formam matrimonio, vel testamento, non praecipit ut matrimonium contrahatur, aut condatur testamentum. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Potestas enim obligandi in conscientia ad non faciendum actum sine tali forma, non est injusta, & pertinere potest ad convenientem & utilem reipublicae administrationem. Ergo negari non potest legislatori, lege sua danti formam actui propter bonum commune, aut propter aliud bonum, in bonum commune aliquo modo redundans. Ergo revera obligat, si satis exprimit se velle obligare; in quo non est difficultas. Ergo etiam si non exprimat se velle obligare, adhuc obligat, si materia circa quam versatur lex, hoc est, si actus cui lex dat formam, talis sit ex natura sua, ut inhonestum sit velle illum facere, quando non potest fieri valide: tunc enim lex dans formam actui, sine qua valide fieri non potest, censenda est velle obligare in conscientia ad non faciendum illum sine tali forma. Sic v. gr. lex dans formam matrimonio, hoc ipso censenda est graviter obligare in conscientia ad non contrahendum matrimonium sine tali forma, quia matrimonium contractum sine tali forma, invalidum est, & est inhonestum velle contrahere matrimonium invalidum. Ex his manet probata pars tertia responsionis.